

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Monitoimijainen rakenteellisen sosiaalityön toimintamalli tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluissa (MoRa) (2021 – 2022

**Kati Närhi, Aila-Leena Matthies, Sirpa
Kannasoja, Tuomo Kokkonen, Niina
Rantamäki ja Santra Ruonakangas**

<https://r.jyu.fi/morahanke>

MoRa-hanke

- Rahoitus: STM/ uusi sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen suunnattu rahoitus
- Toteutus: Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos ja Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (2021-2022)
 - / Osatoteuttajina Koske ja SONet BOTNIA
- Tavoite: MoRa-hanke tutkii rakenteellisen sosiaalityön nykytilaa sekä kehittää sitä kysymällä
 - a) Miten rakenteellista sosiaalityötä toteutetaan 2020-luvulla julkisessa sosiaalityössä Suomessa?
 - b) Miten ja millaisilla toimintamalleilla rakenteellista sosiaalityötä voidaan integroida osaksi tulevaisuuden sote-palvelujärjestelmää sekä maakunnallisten hyvinvointialueiden toimintaa?
- Toteutustapa:
 - / Toimintatutkimus: tutkimus + käytännön kehittäminen
 - / Mixed methods: yhdistetään määrällisiä (valtakunnallinen kysely) ja laadullisia (tapaustudkimus) aineistonkeruun ja analyysin menetelmiä

MONITOIMIJAINEN RAKEENTEELLISEN SOSIAALITYÖN TOIMINTAMALLI TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUISSA (MORA)

MoRa-tutkimushanke tarkastelee rakenteellista sosiaalityötä **rakenteistumisen teorian** avulla. Teoreettinen tulokulma keskittyy yksilötoimijoiden ja rakenteiden väliseen vuorovaikutukseen sekä sosiaalityön asiakkaiden elinoloihin vaikuttaviin rakenteisiin.

Asiakkaat, kansalaiset
ja kansalaisjärjestöt

Sosiaalityöntekijät

Tutkimusalueet:
Jyväskylä, Lapua ja Soite

Poliitikot ja
päättöksenteko

Sosiaalijohto

Osaamiskeskukset:
Koske ja SONetBOTNIA

Valtakunnallinen kysely työntekijöille sekä kolmen alueen tapaustutkimus tuottavat tutkittua tietoa rakenteellisen sosiaalityön käytännöistä sekä sen esteistä ja edistävistä tekijöistä. MoRa kiinnittää huomion rakenteellista sosiaalityötä koskeviin innovaatioihin ja hyvin käytäntöihin.

MoRa luo monitoimijaisen rakenteellisen sosiaalityön toimintamallin. Sen avulla voidaan tuottaa tietoa asiakkaiden/kansalaisten hyvinvoinnista sekä välittää tätä tietoa tehokkaasti ja systemaattisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi sekä samalla edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, turvallisuutta ja kansalaisten hyvinvointia.

Valtakunnallinen kyselytutkimus

- Kohderyhmänä julkisella sektorilla asiakaspalvelu- ja kehittämistehtävissä työskentelevät sosiaalityöntekijät ml. johtavat/vastaavat sosiaalityöntekijät
- Kiinnostuksen kohteena:
 - / Miten rakenteellista sosiaalityötä toteutetaan julkisessa sosiaalityössä?
 - / Mitkä ovat työtä estävät ja mahdollistavat tekijät?
 - / Millaiset ovat rakenteellisen sosiaalityön tulevaisuudennäkymät?
- Tutkimuslupaprosessin parhaillaan menossa; jakelu kuntien/kuntayhtymien kirjaamojen, sosiaalisen median sekä sosiaalialan osaamiskeskusten verkostojen kautta 5/2021
- Yhteistyö THL:n sote-järjestämistahoille suunnatun rakenteellista sosiaalityötä käsittelevän tutkimuksen kanssa

Tapaustutkimus kolmella alueella

- Kolme tutkimusaluetta: Soite, Jyväskylä ja Lapua
- Neljä toimijaryhmittäin muodostettua työpakettia: 1) asiakkaat/kansalaiset, 2) työntekijät, 3) sosiaalijohtajat sekä 4) poliitikot/päätöksentekijät
 - / Kiinnostuksen kohteena rakenteellisen sosiaalityön nykytila (mikä estää ja edistää) sekä kehittämistarpeet ja -mahdollisuudet
 - / Tavoitteena on mm. koota tietoa siitä, mitä tarpeita yksilöillä ja ryhmillä on suhteessa rakenteelliseen sosiaalityöhön, mitä menetelmiä tai toimenpiteitä on käytetty näiden ratkaisemiseksi, mitä tuloksia niistä on saatu ja miten rakenteellista sosiaalityötä tulisi ja voisi kehittää osana sosiaalityön kokonaisuutta
- Aineistonkeruunmenetelmät:
 - / **Fokusryhmähaastattelut**, jotka toteutetaan kahdessa eri vaiheessa
 - Ensimmäisellä kierroksella tavoitteena on nykytilan kartoitus
 - Toisessa vaiheessa keskitytään hankkeessa luodun rakenteellisen sosiaalityön toimintamallin arviointiin ja edelleen kehittämiseen
 - / **Osallistuva havainnointi**: osallistuminen toimijaryhmien näkökulmasta keskeisiin tilaisuuksiin/kokouksiin; hankkeen puitteissa järjestettävä työseminaari tms.
 - / **Dokumenttiaineisto**: esim. tapausalueiden hyvinvointisuunnitelmat, sosiaaliasiamiehen raportit, kokouspöytäkirjat jne.

Tapaustutkimuksen työpaketit

1. Asiakas/kansalaisvaikuttaminen

- Jakautuu kahteen osaan: palvelujen piirissä olevat asiakkaat sekä kansalaisjärjestöt
- Keskiössä kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet palveluissa sekä laajemmin yhteiskunnassa

2. Asiakastyötä tekevät sosiaalityöntekijät

- Kokemukset rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisesta ja tältä pohjalta tunnistetut hyvät käytännöt, epäkohdat sekä kehittämistarpeet ja -ideat

3. Johtaminen

- Johtamisen rooli ja toimijuus rakenteellisessa sosiaalityössä: reunaehdot sekä hyvät käytännöt ja kehittämismahdollisuudet

4. Päätöksenteko/politiikka

- Rakenteellisen sosiaalityön suhde poliittiseen päätöksentekoon: poliittisten näkemysten vaikutus rakenteellisen sosiaalityön kehittämiselle ja poliittisten päätöksentekijöiden rooli sen osana
- Työnjako: Niina Rantamäki vastaa työpaketeista 1 ja 2 ja Tuomo Kokkonen työpaketeista 3 ja 4

Tapaustutkimuksen aikataulu

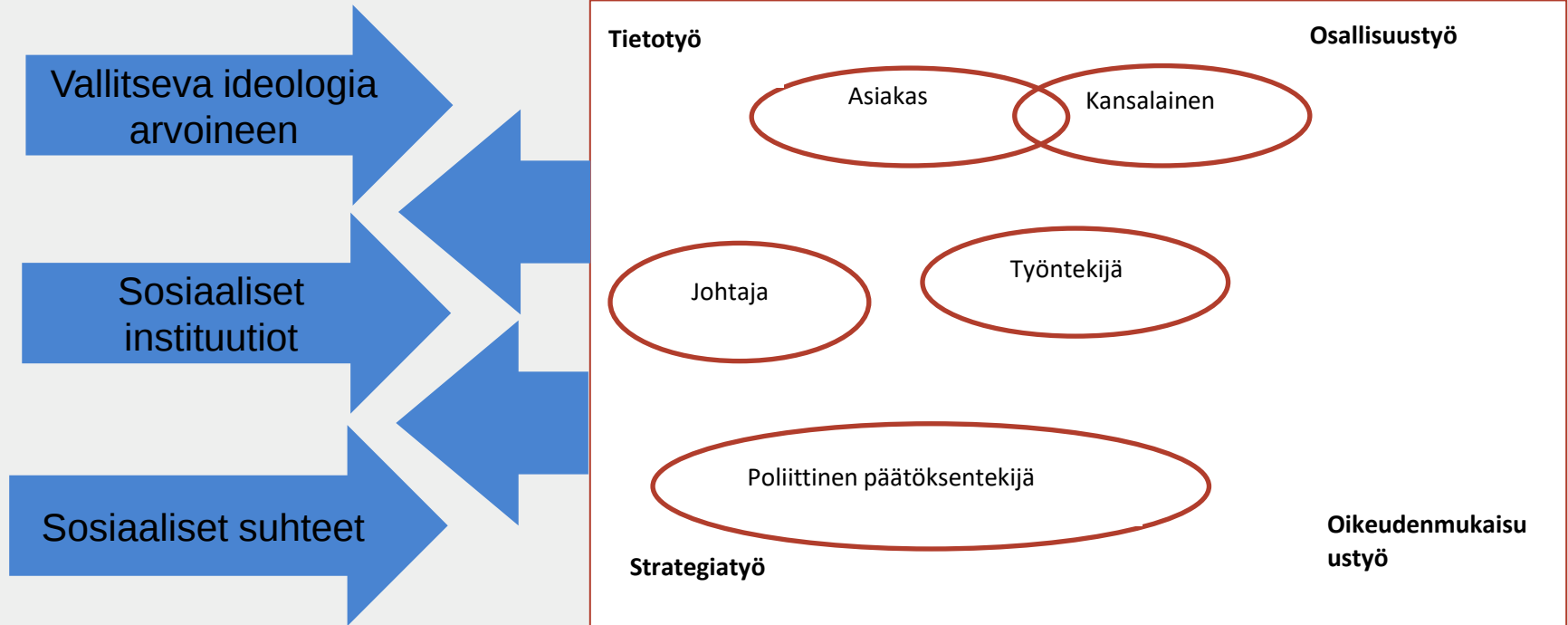
- Yleinen aikataulu
 - / 3/2021 Tutkimusluvut
 - / 4/2021 Dokumenttiaineistojen analyysi, haastattelujen sopiminen ym.
 - / 4-5/2021 Työpakettien ensimmäinen haastattelukierros, noin 90 min haastattelu Zoomissa (asiakkaat/kansalaisjärjestöt, työntekijät, johto, poliitikot)
 - / 10/2021 Työseminaari kunnissa (kaikki toimijat yhdessä)
 - / 1-2/2022 Työpakettien toinen haastattelukierros noin 90 min haastattelu (asiakkaat/kansalaisjärjestöt, työntekijät, johto, poliitikot)
 - / 9-10/2022 Koulutus- ja kehittämistyö
 - / 11-12/2022 Julkaisut, politiikkasuositukset, raportti, projektin päätös

MoRa-hankkeessa kiinnostuksen kohteena

Yhteiskuntaa rakentavat
kolme tasoa (Mullaly 2007)

Keskeiset toimijat ja rakenteellisen sosiaalityön
tehtävät (mukaillen Pohjola 2011)

**=> Rakenteellisen sosiaalityön kannalta keskeisten
toimijoiden toimijuus suhteessa toisiinsa ja
toiminnalle puitteet luoviin rakenteisiin**

Tutkimustiimin yhteystiedot:

- Hankkeen nettisivut: <https://r.jyu.fi/morahanke>
- Hankkeen johtaja:
 - / Kati Närhi, kati.narhi@jyu.fi
- Hankkeen tutkijat:
 - / Tapaustutkimus: Tuomo Kokkonen, tuomo.kokkonen@jyu.fi
 - / Tapaustutkimus: Niina Rantamäki, niina.rantamaki@chydenius.fi
 - / Kysely: Sirpa Kannasoja, sirpa.kannasoja@jyu.fi
 - / Kysely: Santra Ruonakangas, santra.p.ruonakangas@jyu.fi
- Hankkeen asiakas/kansalaistyöpaketin vetäjä + hankkeen asiantuntija:
 - / Aila-Leena Matthies, aila-leena.matthies@chydenius.fi

Asiakas/kansalaisvaikuttaminen

/ vastaavana tutkijana Niina Rantamäki

- Työpaketti tuottaa tietoa rakenteellisen sosiaalityön suhteesta sosiaalityön asiakkaisiin ja kansalaisiin sekä mallintaa heidän rooliaan osana rakenteellisen sosiaalityön monitoimijaista kokonaisuutta.
 - / Millaisina asiakkaat sekä kansalaiset näkevät mahdollisuutensa osallistua ja vaikuttaa niin palveluissa kuin laajemmin yhteiskunnassa? Mitkä tekijät estävät ja edistävät tätä? Miten sitä voitaisiin heidän mukaansa monitoimijaisessa yhteistyössä kehittää?
- Lähtökohtia:
 - / Asiakas- ja kansalaisosallisuudella on vahva lainsäädännöllinen perusta, ja se on myös sosiaalityön eettisten periaatteiden keskiössä.
 - / Ymmärrys siitä, että asiakkaat ja kansalaiset omaavat erityistä kokemukseen ja paikallistuntemukseen liittyvää tietoa, jota ilman rakenteellista sosiaalityötä ei voida kehittää.
 - / Monet tavoiteltavista muutoksista ovat sellaisia, että ne eivät mahdollistu ilman asiakkaiden ja kansalaisten osallisuutta tai aktiivista toimijuutta.
- Asiakkaiden ja kansalaisten näkemyksiä lähestytään tutkimuksessa sekä organisaatiossa toimivien asiakasraatien ja -neuvostojen että kansalaisjärjestöjen edustajista koottujen fokusryhmähaastattelujen kautta.

Sosiaalityöntekijät

/ vastaavana tutkijana Niina Rantamäki

- Työpaketti tutkii rakenteellisen sosiaalityön nykytilaa asiakastyötä tekevien sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta ja mallintaa miten se yhdistyy käytännön työn osaksi.
 - / Huomio suuntautuu kokemuksiin rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisesta ja tältä pohjalta tunnistettuihin hyviin käytäntöihin, epäkohtiin sekä kehittämistarpeisiin ja -ideoihin.
- Lähtökohtia:
 - / Kyky ymmärtää kansalaisten ja asiakkaiden elinoloihin vaikuttavia epäkohtia ja rakenteita sekä toimia yhdessä heidän kanssaan niiden muuttamiseksi on rakenteellisen sosiaalityön ydintä.
 - / Tämän toteutuminen edellyttää, että asiakastyölle puitteet luovat rakenteet sekä työkäytännöt tukevat ja kannustavat työntekijöitä tässä pyrkimyksessä.
- Työpaketissa kullakin tutkimusalueella järjestetään fokusryhmähaastattelut, joissa on mahdollisimman kattavasti mukana sosiaalityön eri tehtäväkentillä toimivia työntekijöitä.
- Keväällä 2021 haastattelut järjestetään Zoom-yhteydellä.

Johtaminen

/ vastaavana tutkijana Tuomo Kokkonen

- Työpaketti tutkii rakenteellisen sosiaalityön johtamisesta ja mallintaa, miten sosiaalityön johtajat mahdollistavat rakenteellisen sosiaalityön toteutumista.
- Tavoitteena on tuottaa jäsentyneempää ymmärrystä johtajan toimijuudesta rakenteellisessa sosiaalityössä.
- Ilman riittävää johtajuutta rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen voi jäädä sirpalemaiseksi ja sattumanvaraiseksi, ja yksittäisten työntekijöiden toteuttamaksi tehtäväksi.
- Työpaketin perustana ovat tapaustutkimukseen valittujen kuntien/kuntayhtymien sosiaalityön johdon kanssa toteutetut fokusryhmähaastattelut.
- Haastatteluissa tunnistetaan johtamisen reunaehdoja sekä hyviä käytäntöjä. Hyvät käytännöt työstetään rakenteellisen sosiaalityön johtamisen malliksi, joka viedään fokusryhmän arvioitavaksi ja edelleen kehitettäväksi.
- Johtajiin otetaan yhteyttä erillisellä kutsulla. Haastatteluryhmien kokoonpano sovitaan paikkakuntakohtaisesti. Keväällä 2021 haastattelu toteutetaan Zoom-yhteydellä.

Päätöksenteko/politiikka

/ vastaavana tutkijana Tuomo Kokkonen

- Työpaketti tuottaa tietoa rakenteellisen sosiaalityön suhteesta poliittiseen päätöksentekoon ja rakentaa mallia poliittisten päätöksentekijöiden roolista rakenteellisessa sosiaalityössä.
- Lähtökohtana on politiikan asema sosiaalityötä koskevassa päätöksenteossa sekä poliittisten näkemysten vaikutus rakenteellisen sosiaalityön kehittämislle.
- Työpaketti tarkastelee myös, miten poliittiset päätöksentekijät pitävät yhteyttä sosiaalihuollon työntekijöihin sekä asiakkaisiin, ja miten he hahmottavat rakenteelliselle sosiaalityölle keskeisen ajatuksen sosiaalisesta muutostyöstä.
- Fokusryhmähaastatteluissa saavutettu tieto työstetään poliittisen tason toimijoiden malliksi, joka viedään fokusryhmän arvioitavaksi ja edelleen kehitettäväksi. Yhteinen dialogi johtaa laajempaan ymmärrykseen rakenteellisesta sosiaalityöstä ja vahvistaa organisaation resilienssiä muuttuvassa toimintaympäristöissä.
- Poliitikkojen rekrytointi aloitetaan lautakuntien puheenjohtajiin tehdyillä yhteenotoilla. Haastatteluihin valitaan 4-6 luottamus henkilöä suurimmista poliittisista ryhmistä. Keväällä 2021 haastattelu toteutetaan Zoom-yhteydellä.